

PROGRESJONSPLAN

2022-2023

Vedlegg til årsplanen

Innhold

Innledning.....	2
Progresjon	2
De utrolige årene.....	2
OMSORG, TILKNYTNING OG TRYGGHET.....	3
DANNING.....	4
LEK	5
BARNS MEDVIRKNING	6
KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST.....	7
KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE	8
KUNST, KULTUR OG KREATIVITET.....	9
NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI	10
ANTALL, ROM OG FORM	11
ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI	12
NÆRMILJØ OG SAMFUNN	13

Innledning

Denne progresjonsplanen er et vedlegg til årsplanen for 2022-2023. I Bjerkås barnehages virksomhetsplan kan du lese mer om våre satsningsområder og arbeidsmetoder.

Progresjon

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Personalet skal bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig ha noe å strekke seg etter (rammeplan for barnehagen s. 44).

De utrolige årene

For at barn skal ha en god utvikling er det viktig med gode og trygge relasjoner. Som en støtte i dette arbeidet bruker vi programmet DUÅ. DUÅ er en forkortelse for «De utrolige årene» og er et program hvor målet er å fremme gode og utviklingsstøttende relasjoner mellom barn og voksne, samt å støtte det positive samspillet barn imellom. DUÅ har fokus på å fremme god psykisk helse og forebygge adferds- og sosiale vansker hos barn. Det er også fokus på hvordan vi kan få til et best mulig samarbeid mellom barnehagen og hjemmet. DUÅ er et godt dokumentert forskningsbasert program som personalgruppen er kurset i. Arbeidet med DUÅ er en kontinuerlig prosess. Asker kommune tilbyr DUÅ foreldrekurs. Les mer om kurset her : <https://www.asker.kommune.no/barn-unge-og-familie/kurs-og-gruppetilbud/de-utrolige-arene/>

OMSORG, TILKNYTNING OG TRYGGHET

Mål: Personalet er gode tilknytningspersoner og barna opplever hver dag å bli tatt imot på en god og omsorgsfull måte.

I barnehagen skal alle barn oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Vi har et ansvar for å legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barn og voksne og dette er en forutsetning for trygghet, trivsel og tilknytning i barnehagen. For at barna skal oppleve trygghet og god tilknytning til sin avdeling legger vi til rette for gode overganger fra hjem til barnehage, mellom avdelingene og fra barnehage til skole.

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjøstjernene 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
<p>Ved oppstart i barnehagen får barnet en primærkontakt. Tilvenningen skjer på barnas premisser.</p>	<p>Gruppen er ny hvert år og bruker den første tiden til å bli kjent. Det er særlig fokus på vennskap og sosialkompetanse.</p>	<p>Barna er trygge på personalet og har minst en voksen de kan betro seg til.</p>
<p>Personalet skaper gode og trygge relasjoner i lek og samhandling med hvert enkelt barn.</p>	<p>Personalet er til stede for barna slik at de kan utvikle sin lek i trygge rammer i barnehagen.</p>	<p>Barna blir sett og opplever barnehagehverdagen som en trygg base for læring.</p>
<p>Personalet tilrettelegger for lek i små grupper for å ivareta barnas behov for omsorg, trygghet og begynnende vennskap.</p>	<p>Personalet tilrettelegger for lek i smågrupper for at barna enklere skal skape og opprettholde gode relasjoner og vennskap.</p>	<p>For å verne om barnas vennskap og samspill skjermer vi leken ved å gjøre om det fysiske miljøet til mindre rom.</p>
<p>I rutinesituasjoner tilrettelegger personalet for hvert enkelt barns og gruppens behov og forutsetninger.</p>	<p>Barna kjenner til og opplever forutsigbarhet i de daglige rutinene på avdelingen.</p>	<p>Barna kjenner til og opplever forutsigbarhet i de daglige rutinene på avdelingen og i barnehagen.</p>
<p>Personalet er sammen med barna i de aktiviteter de holder på med, og støtter dem i deres utvikling.</p>	<p>Barna utforsker mer av uteområdet på egenhånd. Barna møter barn og personale fra de andre avdelingene på utelekeplassen. Her skapes trygghet og relasjoner.</p>	<p>Barna er selvstendige i sin lek og samspill med andre barn, og bruker personale for støtte og veiledning i hverdagen.</p>

DANNING

Mål: Barna har kjennskap til verdier som fellesskap, omsorg og medansvar.

Danning og læring er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evnen til å reflektere over egne handlinger og væremåte. Dette skjer i samspill med omgivelsene.

I barnehagen fremmes samhold og solidaritet, samtidig som individuelle uttrykk og handlinger verdsettes og følges opp. Vi støtter barna i deres synspunkter og fremmer deres tilhørighet til samfunnet, naturen og kulturen. Barna skal få delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold.

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjøstjernene 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
<p>Personalet er til stede og veileder i barnas begynnende konflikthåndtering.</p>	<p>Personalet er til stede og veileder barna til å bli selvstendige i konfliktsituasjoner.</p>	<p>Personalet er til stede, støtter og veileder barna når de kommer med egne forslag til løsninger på konflikter.</p>
<p>Barna får en begynnende erfaring med å sette grenser for seg selv og å respektere andre barns grenser.</p>	<p>Barna øver på å sette grenser for seg selv og å respektere andre barns grenser.</p>	<p>Barna får erfaringer med å sette egne grenser og respektere andres grenser.</p>
<p>Ved måltidene blir barna kjent med de sosiale reglene og øver på selvstendighet rundt måltidene.</p>	<p>Ved måltidene tilegner barna seg sosiale spilleregler som turtaging og dialog.</p>	<p>Måltidet er en arena for godt sosialt samspill og den gode samtalen. Vi øver på å vente på tur og å lytte til hverandre.</p>
<p>Personalet tilrettelegger for at barna får gode opplevelser og erfaringer i naturen.</p>	<p>Personalet tilrettelegger for at barna skal bli glad i naturen og ta vare på det livet som er der.</p>	<p>Barna får gode holdninger til naturen og kjennskap til bærekraftig utvikling.</p>

LEK

Mål: Barnehagen legger til rette for allsidig lek og lekemiljøer som fremmer intellektuell, språklig, emosjonell, sosial og fysisk utvikling.

Leken har en sentral plass i barns liv og vi anerkjenner dens egenverdi. Leken er en arena for utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Personalet legger til rette for at leken skal få størst mulig plass i hverdagen. Den bidrar til at alle barn kan oppleve vennskap, glede og humor.

Barna blir tilbudt ulike lekemateriell som byggeklosser, formingsmateriell, rolleleksinspirerende materiell, forskningsmateriell og ting som finnes i naturen.

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjøstjernene 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
Barna leker i mindre lekegrupper der de kan utforske lek og vennskap i et trygt miljø.	Barna leker i mindre lekegrupper der de får mulighet til å utvikle lek og vennskap.	Barna leker i mindre lekegrupper for å sikre at alle har noen å leke med og for at barna får utviklet sin lekekompetanse.
Personalet er delaktige i barnas gryende rollelek og sørger for variert lekemateriell.	Rolleleken blir mer fremtredende. Personalet er delaktige og veileder barna i å planlegge og tilføre nye elementer i leken.	Personalet er delaktige og legger til rette for at barna får god tid til å fordype seg i rollelek og at de får ta i bruk ulike typer lekemateriell.
Personalet legger til rette for samspillslek der barna får mulighet til å bygge gode relasjoner.	Personalet legger til rette for at barna lærer å invitere andre barn inn i sin lek og å være i lek over litt tid.	Personalet legger til rette for at barna inviterer andre barn inn i lek og kan fordype seg i leken over lengre tid.
Personalet deltar i barnas lek og sørger for utvikling og progresjon.	Personalet legger til rette for motorisk lek der barna får brukt kroppen aktivt.	Barnehagen har lekemateriell som utfordrer barna på ulik lek.
Barna bruker naturmateriell og leken varierer naturlig i de forskjellige årstidene.	Personalet veileder barna i å bruke naturmateriell i deres kreative lek.	Personalet legger til rette for ulike typer lek med naturens lekeapparater.

BARNES MEDVIRKNING

Mål: Barna påvirker barnehagens innhold med sine ideer, interesser, kunnskap og ferdigheter, og har en følelse av at de har en betydning for fellesskapet.

Barnehagen er bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. Også de yngste barna og barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale, har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår. Barnehagen observerer og følger opp alle barns ulike uttrykk og behov (rammeplanen s.27.)

Gjennom samtaler blir barna gitt mulighet til å komme med sine synspunkter i egen barnehagehverdag og personalet bruker dette i planlegging og evaluering.

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjöstjernene 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
<p>Personalet tolker og forstår barnas ulike måter å uttrykke seg på, både verbalt og nonverbalt.</p>	<p>Personalet anerkjenner barnas ønsker og hjelper dem med å sette ord på behov og følelser.</p>	<p>Personalet anerkjenner og lytter til barnas ønsker og behov.</p>
<p>Barna får en gryende forståelse for at de kan være med på å påvirke sin egen hverdag.</p>	<p>Barna blir gjort oppmerksomme på at de er med på å påvirke sin egen hverdag.</p>	<p>Barna er bevisste på at de er med på å påvirke sin egen hverdag.</p>
<p>Personalet støtter barna til å få en gryende forståelse av egen identitet.</p>	<p>Personalet veileder barna til å forstå sin egen identitet.</p>	<p>Personalet veileder barna til å bli trygg på egen identitet, kunne stå for egne valg og vite at deres mening har en betydning.</p>
<p>Personalet bruker tid og oppmerksomhet på det barna viser interesse for og støtter dem i dette.</p>	<p>Barna er med å påvirke hvilke temaer vi skal jobbe med.</p>	<p>Personalet tar utgangspunkt i barnas interesser og sammen lager vi prosjekter av dette.</p>

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Mål: Barnehagen legger til rette for tidlig og god språkstimulering.

Barnehagen skal bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. Gjennom varierte uttrykksformer og metoder skal barnehagen bidra til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

Som en del av det systematiske språkarbeidet deles barnegruppa i mindre grupper hvor vi legger til rette for språkstimulerende aktiviteter.

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjøstjernene 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
<p>Personalet bruker aktivt språket i samspill med barna, benevner gjenstander og setter ord på barnas opplevelser og følelser. På denne måten får barna høre og erfare et rikt og variert språk.</p>	<p>Personalet bruker språket aktivt i samspill med barna og hjelper de til å sette ord på følelser. Vi støtter barna i deres språkutvikling og tilfører nye ord og begreper.</p>	<p>Personalet bruker språket aktivt i samspill med barna og innfører nye ord og begreper for å utvide barnas ordforråd.</p>
<p>Bøker er lett tilgjengelig, og vi bruker mye tid til å se i og lese sammen med barna.</p>	<p>Bøker er lett tilgjengelig, og barna har mulighet til å bli lest for eller selv se i bøkene.</p>	<p>Barnehagen har et godt utvalg av bøker tilpasset barnas alder. Vi er aktive brukere av biblioteket i nærområdet.</p>
<p>Personalet bruker i samarbeid med barna digitale verktøy som en metode i språkutviklingen.</p>	<p>Personalet bruker i samarbeid med barna digitale verktøy som en metode i språkutviklingen.</p>	<p>Personalet bruker i samarbeid med barna digitale verktøy som en metode i språk - og tekstprosjekter.</p>
<p>Barna blir kjent med bøker, sanger og eventyr gjennom hverdagsaktiviteter og samlingsstunder. Vi støtter opp med konkrete.</p>	<p>I samlingsstunden er det alltid sanger og ofte et eventyr. Vi støtter opp med konkrete. Vi tøyser med ord som rimer på hverandre.</p>	<p>Vi rimer, synger varierte sanger, og lytter ut forstavelser i eget navn og i andre ord. Personalet oppmuntrer til å lage egne fortellinger.</p>
<p>Barna er kjent med navnene til både barn og voksne på gruppa.</p>	<p>Barna kjenner igjen første bokstav i navnet sitt.</p>	<p>Barna øver på å skrive sitt eget navn.</p>

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

Mål: Barna har en positiv selvoppfattelse og utvikler forståelse og respekt for egen og andres kropp, samt vet hva som skal til for å bevare en god helse.

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring utfra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser (rammeplanen s.49).

Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser (rammeplanen s. 49-50).

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjøstjernene 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
<p>Barnehagen har fokus på et sunt og variert kosthold hvor barna blir introdusert for forskjellige typer mat og smaker slik at barna får gode matopplevelser.</p>	<p>Barnehagen har fokus på et sunt og variert kosthold og gir barna muligheter til å smake, bli kjent med og øver på å smøre sin egen mat.</p>	<p>Barnehagen har fokus på et sunt og variert kosthold og barna er med på å lage mat sammen med personalet.</p>
<p>Personalet legger til rette for begynnende forståelse for god hygiene.</p>	<p>Personalet veileder barna til å bli selvstendige i gode hygienerutiner.</p>	<p>Barna har kjennskap til og har innarbeidet gode hygienerutiner.</p>
<p>Barna får begynnende kjennskap til grunnleggende følelser som glad, sint og trist.</p>	<p>Barna får erfaringer med og gjøres oppmerksom på å gjenkjenne egne og andres følelser.</p>	<p>Barna gjøres oppmerksomme på at negativ atferd kan påvirke samspillet med andre barn.</p>
<p>Personalet legger til rette for at barna får sove etter behov. De barna som ikke sover, får en liten hvilestund.</p>	<p>Personalet legger til rette for hvilestund.</p>	<p>Personalet legger til rette for hvilestund, og barna vurderer i samarbeid med personalet behovet for å hvile.</p>
<p>Personalet legger til rette for et fysisk utviklingsmiljø som oppmuntrer til kroppslig samspill og lek mellom barna.</p>	<p>Barna får tilgang til varierte bevegelsesmiljøer som stimulerer og styrker deres grov- og finmotorikk.</p>	<p>Barna får oppleve mestring i varierte bevegelsesmiljøer som stimulerer og styrker deres grov- og finmotorikk.</p>

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Mål: Barna er deltagende i ulike estetiske, kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker (rammeplanen s.51).

Barna skal oppleve at det å skape noe gir glede og mestringsfølelse, og derfor legger vi større vekt på prosessen barna er i enn sluttresultatet. Gjennom året får barna erfaringer med å bruke ulike typer formingsmaterieell og vi bruker ofte naturen som kilde til inspirasjon. I løpet av året har vi tema om farger som ender opp i en fargefest.

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjøstjernene 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
<p>Personalet introduserer ulike materieell for å skape en gryende interesse for estetiske uttrykksformer.</p>	<p>Barn gjør seg erfaringer med ulike materieell for å uttrykke seg estetisk.</p>	<p>Personalet oppfordrer barna til selv å lage estetiske uttrykksformer utfra de materialene vi har tilgjengelig.</p>
<p>Samlingsstunden for de yngste varer kun i kort tid og inneholder sang og konkreter.</p>	<p>Samlingsstunden for de mellomste barna varer litt lengre enn for de yngste og inneholder sang, konkreter og samtaler rundt temaarbeid.</p>	<p>Samlingsstunden for de eldste er en arena for å lære og snakke i større forsamlinger, lytte og vente på tur.</p>
<p>Vi tar oss god tid når nye eventyr skal presenteres og det brukes alltid konkreter.</p>	<p>Barna bruker de kjente eventyrene til en gryende dramatisering både organisert og i lek.</p>	<p>Barna bruker kjente eventyr til dramatisering og de lager egne eventyr selv.</p>
<p>Barna introduseres for musikalske uttrykk gjennom musikk, dans og drama.</p>	<p>Barna motiveres til å uttrykke seg musikalsk gjennom musikk, dans og drama.</p>	<p>Barna bruker musikk, dans og drama som et virkemiddel til egen utvikling.</p>

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Mål: Barna har et godt forhold til naturen og forståelse for samspillet mellom mennesket og naturen.

Barnehagen er opptatt av at barna skal oppleve trygghet og glede ved å være ute til alle årstider. Barna skal oppleve undring og nysgjerrighet i møte med naturen og naturvitenskapelige fenomener. Vi benytter naturen som en arena for lek og læring. Barna får erfaringer med og kunnskaper om naturens mangfold, teknologi og redskaper.

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjøstjerne 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
<p>Barna får opplevelser til alle årstider og endringene som skjer i naturen ved å bruke kroppen og sansene sine.</p>	<p>Barn og personale snakker om og undrer seg over ulike fenomener i naturen, og hva som skjer til de forskjellige årstidene.</p>	<p>Barna får kunnskap om sammenhengene i naturen og hvordan vi påvirker den.</p>
<p>Vi observerer og undrer oss over været.</p>	<p>Vi snakker om været og hvilke væertyper vi har rundt oss.</p>	<p>Vi observerer været, finner ut hva som skaper været og hvilken betydning det har for hvilke klær vi skal ha på oss.</p>
<p>Barn og personale sanser og undrer seg over det som finnes i naturen.</p>	<p>Barn og personale snakker om og utforsker det som finnes i naturen.</p>	<p>Barn og personale utforsker fysiske og kjemiske eksperimenter og undres over naturfenomener.</p>
<p>Barna får sin første introduksjon i kildesortering og vi plukker med oss søppel når vi er på tur.</p>	<p>Barna får en begynnende forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen. Vi rydder opp etter oss selv og andre på tur, og kildesorterer.</p>	<p>Barna får en begynnende forståelse av bærekraftig utvikling, og erfaring med gjenbruk, resirkulering og kompostering.</p>
<p>Barna får en begynnende introduksjon i teknologi, med blant annet kamera og språkspill på nettbrett.</p>	<p>Personalet undrer seg sammen med barna over hvordan teknologien rundt oss fungerer og vi bruker digitale verktøy.</p>	<p>Barn og personalet undersøker hvordan teknologi fungerer og bruker digitale verktøy sammen med barna til å finne svar på ulike spørsmål.</p>

ANTALL, ROM OG FORM

Mål: Barna har førmatematiske ferdigheter og har erfaring og kunnskap om grunnleggende matematiske begreper (Virksomhetsplanen s. 15).

Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeidet med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning (rammeplanen s. 53).

Gjennom utforskning og lek lærer barna grunnleggende begreper om antall, rom og form. Barnehagen bruker materiell som stimulerer til undring, nysgjerrighet og lek og som bidrar til matematisk tenkning og matematikkglede.

Personalet benevner og gjør barna oppmerksomme på matematiske begreper og sammenhenger i ulike typer lek og hverdagsituasjoner.

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjøstjernene 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
<p>Barna får gjennom lek en begynnende forståelse av matematikk ved at personalet benevner begreper som over/ under, mange/ få, sirkel og firkant.</p>	<p>Barna kjenner til grunnleggende matematiske begreper og får erfaring med blant annet å sortere, bygge, spille spill og øve på å telle.</p>	<p>Gjennom lek, samling og spill får barna praktisk erfaring slik at de selv kan bruke og forstå de ulike matematiske begrepene. Sammen med barna måler vi avstander, høyder og lengder med ulike måleredskaper.</p>
<p>Barna leker og bygger med ulike former for byggeklosser, og erfarer muligheten for å bygge hytte av tepper og stoler.</p>	<p>Vi bruker tellebøker og annet materiale til å lære barna og telle.</p>	<p>Barna lærer å forbinde tallbilde til mengde.</p>
<p>Barna bruker kroppen og sansene sine til å utvikle romforståelse inne i barnehagen.</p>	<p>Barna utvikler romforståelse ved at de kjenner til områder i forhold til hvor barnehagen er.</p>	<p>Gruppene orienterer seg i landskapet og undersøker hvor de er ved å finne det igjen på kart.</p>
<p>Barna perler, pusler puslespill og spiller lotto.</p>	<p>Gjennom spill lærer barna å vente på tur, telle og forholde seg til spillereglene.</p>	<p>Barna spiller mer avanserte spill og puslespill og personalet oppfordrer barna til å lage mønster når de perler.</p>
<p>Barna hjelper personalet med å dekke på og av bordet.</p>	<p>Barna får øvelse i å dekke bordet, sette en kopp og tallerken til hver stol og rydde opp etter seg.</p>	<p>Barna er med i matforberedelsene. De undersøker hvor mange det skal dekkes til, dekker på og rydder opp etter seg.</p>

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Mål: Barna erfarer at det gis anledning og ro til undring og samtale, og lærer å respektere det mangfoldet som representeres i barnehagen og samfunnet forøvrig.

Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett (rammeplanen s.54-55).

Personalet presenterer de ulike kulturer, livssyn og religioner som finnes i barnegruppen og markerer merkedager og høytider i forbindelse med dette.

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjøstjernene 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
<p>Personalet støtter og veileder barna i å vise omsorg for hverandre.</p> <p>Personalet støtter og veileder barna til å ta egne valg og setter ord på handlingene deres.</p> <p>Personalet samtaler med barna om deres undring over alt som skjer rundt oss.</p>	<p>Personalet veileder barna til å vise medfølelse, og snakke fint til og med hverandre.</p> <p>Personalet støtter barna i å ta egne valg og barna gjøres oppmerksomme på at de handlinger de utfører kan påvirke andre.</p> <p>Personalet filosoferer sammen med barna over hvordan ting rundt oss forstås og fungerer.</p>	<p>Personalet motiverer barna til respekt for andre mennesker uavhengig av kulturell bakgrunn.</p> <p>Barna motiveres til etisk refleksjon rundt valgene de tar, og personalet oppfordrer barna til å reflektere rundt konsekvenser av egne handlinger.</p> <p>Personalet oppmuntret barna til å stille filosofiske spørsmål og undre seg over ulike måter å forstå ting på.</p>

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Mål: Barna har kunnskap om nærmiljøet de er en del av, og de grunnleggende demokratiske prosesser som former vårt samfunn (virksomhetsplanen s.14).

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i deltakelse i et demokratisk samfunn (rammeplanen s. 56). Gjennom lek og aktiviteter får barna erfare at alle får utfordringer og like muligheter til deltagelse ut ifra sitt utgangspunkt.

Personalet bidrar til at barna får en begynnende forståelse for hvordan man kan bruke kart eller digitale verktøy for å orientere seg i nærmiljøet. Gjennom året gjør personalet barna kjent med egen og andres familier.

Området vårt er unikt i landet når det gjelder geologi, dette ønsker vi å formidle til barna. Barna får kjennskap til samisk kultur og tradisjon og nasjonale minoriteter. Vi markerer samenes nasjonaldag.

Solstua og Bikuben 1-3 år	Sjøhestene og Sjøstjernene 3-5 år	Skolebegynnerne 5-6 år
Barna blir kjent på egen avdeling, på uteområdet og får begynnende kjennskap til nærmiljøet.	Barna blir kjent med nærmiljøet til barnehagen og blir introdusert for nye turområder.	På turdagene er gruppene ute store deler av dagen og bruker det nærmiljøet tilbyr. Personalet setter seg inn i historien til området og formidler dette til barna.
Barna opplever hvordan syttende mai markeres i barnehagen.	Barna får kunnskap om hvordan og hvorfor vi feier syttende mai i landet vårt.	I forbindelse med syttende mai fokuserer vi på de ulike land som er representert på avdelingen, og finner ut hvordan de feier sin nasjonaldag.
Gjennom medvirkning får barna en begynnende erfaring med å bidra til barnehagens demokratiske samfunn.	Gjennom medvirkning får barna en større forståelse for egen deltakelse og påvirkning av barnehagens demokratiske samfunn.	Gjennom medvirkning får barna kjennskap til demokrati, hvordan det demokratiske samfunnet er bygd opp og hvordan Asker kommune styres.
Gruppene plukker stein i nærområdet og lager prosjekter av dette.	Gruppen lærer om stripete, prikkete og lagdelte steiner og går på jakt etter dette.	Gruppene fordyper seg i kunnskap om hvorfor ulike steinarter er som de er og bruker de ulike artene til prosjektarbeid.